

Türkiye’de Yerel Halkın Turizmin Etkilerine İlişkin Alguları: Bir Literatür İncelemesi
Local People's Perceptions of the Impacts of Tourism in Turkey: A Literature Review

Onur Emre YILMAZ

Yüksak Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Araştırmaları Enstitüsü,
25030210002@nevsehir.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

Geliş: 12.03.2026

Kabul: 22.04.2026

Anahtar Kelimeler: Turizmin Etkileri,
Yerel Halk Algısı, Türkiye.

Araştırma Makalesi

ÖZ

Turizm, bir destinasyonun çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel değerlerinin korunmasına katkı sunabilen bir sektör olmakla birlikte, bu değerler üzerinde tahrip edici sonuçlar da doğurabilmektedir. Bu nedenle turizmin etkileri genellikle olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alınmaktadır. Konuya ilişkin çalışmaların önemli bir bölümü, turizm faaliyetlerinden doğrudan etkilenen temel paydaşlardan biri olan yerel halkın bakış açısına odaklanmaktadır. Son yıllarda Türkiye'nin farklı turizm destinasyonlarında yürütülen araştırmaların sayısında artış gözlenmektedir. Bazı araştırmalar ise bu bireysel araştırmaların bulgularını bir araya getirerek daha geniş kapsamlı değerlendirmeler yapmaktadır. Çalışmanın temel amacı, az sayıda da olsa bu tür çalışmalardan yola çıkarak Türkiye’de yerel halkın turizmin etkilerine ilişkin algılarını incelemektir. Bu kapsamda, literatür taraması sonucunda Google Akademik, Dergipark, TRDizin ve YÖKTEZ veri tabanlarında yer alan toplam 13 çalışmanın bulguları içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, yerel halkın turizmin etkilerini genellikle olumlu şekilde değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Ancak bu algılar destinasyonun gelişim seyri, turizm türü, algılanan fayda-maliyet dengesi gibi birçok faktöre bağlı olarak değişebilmektedir. Algılanan ekonomik faydalar arttıkça turizme verilen destek de artmaktadır. Ancak çevresel ve sosyo-kültürel maliyetlerin yükselmesi, uzun vadede yerel halkın desteğini azaltma potansiyeline sahiptir. Öte yandan, daha sağlıklı değerlendirme yapabilmek için bu tür kapsamlı çalışmaların sayısının artması gerekir.

ARTICLE INFO

Received: 12.03.2026

Accepted: 22.04.2026

Keywords: The Effects of Tourism,
Local People's Perception, Türkiye.

Research Article

ABSTRACT

Tourism, while being a sector that can contribute to the preservation of a destination's environmental, economic, and socio-cultural values, can also produce destructive consequences on these values. For this reason, the effects of tourism are generally addressed with both their positive and negative aspects. A significant portion of studies on the subject focus on the perspective of the local population, which is one of the primary stakeholders directly affected by tourism activities. In recent years, an increase has been observed in the number of studies conducted in different tourism destinations in Türkiye. Some studies, on the other hand, bring together the findings of these individual studies to make broader evaluations. The main aim of this study is to examine the perceptions of the local population regarding the effects of tourism in Türkiye, based on a limited number of such studies. In this context, the findings of a total of 13 studies listed in the Google Scholar, Dergipark, TRDizin, and YOKTEZ databases were analyzed using the content analysis method following a literature review. The findings obtained from the analysis reveal that the local population generally evaluates the

effects of tourism positively. However, these perceptions may vary depending on many factors such as the development trajectory of the destination, the type of tourism, and the perceived balance between benefits and costs. As the perceived economic benefits increase, support for tourism also increases. However, the rise in environmental and socio-cultural costs has the potential to reduce the support of the local population in the long term. On the other hand, the number of such comprehensive studies should increase to make more sound evaluations.

1. GİRİŞ

Turizm destinasyonlarında zaman içerisinde çeşitli olumlu ve olumsuz etkiler ortaya çıkmaktadır. Bu etkiler çoğunlukla çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel boyutlar altında incelenmektedir. Bir destinasyona yönelik turizm talebinin sürdürülebilmesi için temiz ve korunmuş bir çevre büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte, bilinçsiz ve plansız turizm gelişimi doğal ve beşerî çevre kaynaklarının zarar görmesine neden olabilmektedir. Dolayısıyla turizm faaliyetleri, fiziksel çevre üzerinde hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Inskeep, 1991).

Türkiye, geçen yıl 64 milyon yabancı ziyaretçi ile yeni bir rekora imza atmış, turizm gelirleri 65 milyar doları geçmiştir. Bu rakamlar ile küresel turizm pazarında önemli bir yükseliş kaydetmiş, uluslararası ziyaretçi sayısı açısından dünyada 4. sıraya yükselirken, turizm gelirleri bakımından ise 7. sıraya yerleşmiştir (Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2026). Turizm sektörü, ziyaretçi kabul eden ülkelerin ekonomik sorunlarının hafifletilmesi, döviz girdisinin sağlanması, gelir artışı ve istihdam yaratılması gibi konularda önemli katkılar sunmaktadır (Çımat ve Bahar, 2003). Ancak turizmin gelişimi, beraberinde çeşitli ekonomik maliyetleri de getirebilmektedir (Altınok ve Çetinkaya, 2003). Turizm sektörü cari açığın azaltılmasında etkili olmakta ve diğer sektörlerle sağladığı çarpan etkisiyle ekonomik büyümeye katkıda bulunmaktadır (Alpagu ve Koç, 2016). Bununla birlikte kamu gelirlerini artırmasına rağmen, altyapı yatırımları ve çeşitli kamu harcamaları nedeniyle devlet bütçesi üzerinde yük oluşturabilmektedir (Tutar ve Tutar, 2004). Turizmin yoğun olduğu dönemlerde istihdam artışı yaşanırken, sezon dışında iş gücünde azalma görülmesi sektördeki mevsimsellik sorununu ortaya koymaktadır (İçöz ve Kozak, 2002).

Turizm aynı zamanda toplumsal değişimi tetikleyen önemli bir sosyal olgudur. Farklı kültürel yapılara sahip toplumlar arasında etkileşime olanak sağlayarak sosyal ilişkilerin gelişmesine ve davranış kalıplarının değişmesine yol açmaktadır. Toplumların dünya görüşleri ve diğer kültürlerle yönelik bakış açıları turizm aracılığıyla şekillenebilmektedir. Genel kabul gören görüşe göre, turizm faaliyetleri turist gönderen ülkelere ziyade turist kabul eden toplumların sosyal yapısını daha fazla etkilemektedir (Doğan, 2004; Akış Roney, 2011). Bunun nedeni, turistlerin kendi yaşam biçimlerini, değerlerini ve alışkanlıklarını gittikleri destinasyonlara taşımalarıdır (Kozak, Akoğlan Kozak ve Kozak, 2010; Kervankıran, 2014). Bu bağlamda, özellikle yerel halkın turizmin etkilerine yönelik değerlendirmeleri önem kazanmaktadır.

Çalışmada Türkiye’de yerel halkın turizmin etkilerine yönelik görüşlerine dair geçmişte yapılan geniş kapsamlı yayınların bulguları analiz edilmektedir. Bu kapsamda öncelikle kavramsal çerçevede turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri ele alınmaktadır. Konu bağlamındaki literatür özetlenmektedir. Araştırmanın amacı ve önemi ile yöntem kısımlarına yer verilmektedir. İlgili çalışmaların bulguları analiz edilmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Turizmin Çevresel Etkileri

Çevre; insan, diğer canlı varlıklar, doğal unsurlar ve insan tarafından oluşturulan yapılar arasındaki karşılıklı etkileşimin oluşturduğu sosyal ve fiziksel bir sistemdir (Uydacı, 2011). Aynı zamanda çevre, insan faaliyetlerini kısa ya da uzun vadede doğrudan veya dolaylı biçimde etkileyebilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal faktörlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Kahraman ve Türkay, 2012). Turizm faaliyetleri belirli bir mekâna ve fiziksel ortama ihtiyaç duyduğundan doğal çevre ile doğrudan ilişkilidir (Kuşluvan, 1999). Bir destinasyonda turizm talebinin oluşması ve sürdürülebilmesi için çevre kalitesinin korunması büyük önem taşımaktadır. Ancak plansız gelişim doğal ve yapay çevre unsurlarının zarar görmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle turizm, çevre üzerinde hem koruyucu hem de tahrip edici etkiler yaratabilmektedir.

Koruma-kullanma dengesinin sağlandığı durumlarda turizm; doğal alanların, tarihi ve arkeolojik değerlerin korunmasına katkı sağlayabilir, çevre kalitesini artırabilir ve altyapı hizmetlerinin gelişimini destekleyebilir. Buna karşılık su, hava ve gürültü kirliliği, görsel bozulma, katı atık sorunu, ekolojik dengenin zarar görmesi, erozyon ve sel gibi çevresel riskler turizmin olumsuz etkileri arasında yer almaktadır (Inskeep, 1991). Ayrıca tarihi ve kültürel alanların zarar görmesi, aşırı kalabalık ve trafik sorunları da bu kapsamda değerlendirilmektedir (İçöz, Var ve İlhan,

2002). Turizm işletmelerinin atık sularını uygun şekilde arıtmadan doğaya bırakmaları toprak ve su kirliliğine yol açmakta, bu durum insan sağlığı açısından ciddi riskler oluşturmaktadır. Artan taşıt sayısının yarattığı egzoz emisyonları ile deniz araçlarından kaynaklanan kirlilik de çevresel sorunlar arasında sayılmaktadır (Özok, 2001; Çavuş, 2002). Sürdürülebilir turizm anlayışı, kıt olan doğal kaynakların etkin kullanımını ve kirliliğin minimize edilmesini esas alarak, mevcut ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin çevresel sermayeden yoksun kalmamalarını da güvence altına almaktadır.

2.2. Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizm, gelişmekte olan ülkelerde ekonomik kalkınmanın desteklenmesi, döviz gelirlerinin artırılması ve istihdam olanaklarının genişletilmesi açısından önemli bir sektördür (Çımat ve Bahar, 2003). Bununla birlikte, ekonomik faydaların yanı sıra çeşitli maliyetler de söz konusu olabilmektedir (Altınok ve Çetinkaya, 2003). Bu nedenle turizmin ekonomik sonuçları değerlendirilirken hem olumlu hem de olumsuz yönler birlikte ele alınmalıdır. Turizmin ekonomik etkileri parasal ve reel etkiler olarak iki başlık altında incelenmektedir. Turist harcamalarının ekonomi içerisinde yarattığı para akışı ve değişimler parasal etkiler olarak adlandırılır. Bu kapsamda dış ödemeler dengesi, gelir yaratma, kamu gelir ve giderleri ile fiyatlar üzerindeki etkiler değerlendirilmektedir. Reel etkiler ise istihdam artışı, diğer sektörler üzerindeki çarpan etkisi ve bölgesel kalkınmaya katkı gibi unsurları kapsamaktadır.

2.3. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizm, yerel kültürün korunmasına ve geliştirilmesine katkı sağlayabileceği gibi kültürel değerlerin aşınmasına da yol açabilmektedir. Bu nedenle sosyo-kültürel etkiler de olumlu ve olumsuz boyutlarıyla ele alınmaktadır (Uslu ve Kiper, 2006; Meydan Uygur ve Baykan, 2007). Ayrıca bu etkiler birey, aile ve toplum düzeyinde incelenebilmektedir (Civelek, 2010). Turizmin gelişimiyle birlikte toplumlar arası anlayış ve hoşgörünün artması, eğitim düzeyinin yükselmesi, yabancı dil öğrenme isteğinin artması, kültürel mirasın korunması ve yerel sanatların canlanması gibi olumlu değişimler gözlenebilmektedir. Bunun yanında kadınların toplumsal hayatta daha aktif rol alması ve yeni sosyal kurumların ortaya çıkması da olumlu etkiler arasında sayılmaktadır (Gürbüz, 2002; Durgun, 2006; Akış Roney, 2011; Güzel, 2013; Özel, 2014). Buna karşılık değer yargılarında değişim, ahlaki yapının zayıflaması, ekonomik çıkarların sosyal ilişkilerin önüne geçmesi, kültürel unsurların ticarileşmesi, geleneksel yaşam tarzının dönüşmesi, dilde yabancılaşma ve suç oranlarında artış gibi olumsuz etkiler de söz konusu olabilmektedir (Gürbüz, 2002; Berber, 2003; Kervankıran, 2014).

3. LİTERATÜR ÖZETİ

Dünyada, yerel halkın turizm algısını konu alan geçmiş çalışmaların incelenmesi amacıyla yürütülen bir çalışmada (Demirci ve Yılmaz, 2025) Web of Science (WoS) veri tabanında 2014-2024 yılları arasında yayınlanmış 995 makale incelenmiştir. Bibliyometrik analiz yönteminin kullanıldığı çalışmada, Türkiye'nin en çok yayın yapan ülkeler sıralamasında 96 ülke içerisinde 9. sırada yer aldığı belirlenmiştir.

Türkiye'de münferit olarak farklı turizm destinasyonlarında turizmin etkileri konusunda yerel halkın bakış açısını konu alan birçok araştırma (örneğin Erkılıç, 2019; Yavuz ve Unur, 2021; Emiroğlu, 2023; Şengel ve Şahin, 2025; Kurt, 2026) yapılmıştır. Ancak bu çalışmaları bir arada inceleyen, bölge ya da ülke geneline yönelik çıkarımlarda bulunan daha geniş kapsamlı araştırma sayısı sınırlıdır. Bu kapsamda, ilgili literatür incelemesi sonucunda ulaşılabilen az sayıdaki çalışmaya ilişkin bilgiler Tablo 1'de özetlenmektedir. Çalışmanın izleyen kısımlarında söz konusu çalışmalara ilişkin kapsamlı bilgiler sunulmaktadır. Ancak kısaca bahsetmek gerekirse; yıllar itibarıyla çalışma sayısında önemli bir artış gözlenmediğini söylemek mümkündür. 2017 yılı toplam 3 çalışma ile en fazla yayın yapılan yıl olmuştur. Türkiye genelini kapsayan yayın sayısı (toplam 4 yayın) daha fazladır.

Tablo 1. İlgili Çalışmalar

Yıl	Araştırmacı/lar	Araştırma/Çalışma alanı	Yöntem	Örneklem
2012	Trakya Kalkınma Ajansı	Trakya Bölgesi	Anket	1580
2014	Kıngır, Çelik, Sancar ve Akay	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Anket	1860
2016	Işık ve Çalkın	Doğu Anadolu Bölgesi	Anket	400

2017	Yılmaz	Türkiye	Bibliyometri	--
	Oğuzbalaban	Türkiye	Literatür taraması	--
	Yılmaz, Yeksan ve Toprak	Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Literatür taraması	--
2018	Çıkrık	Türkiye	Literatür taraması	--
	Çiçek ve Sarı	Vize, Taraklı, Yenipazar, Gökçeada, Seferihisar ve Akyaka	Anket	1143
2019	Yılmaz ve Benek	Karadeniz Bölgesi	Bibliyometri	--
2020	Özaltın Türker	Türkiye	İçerik analizi ve meta analiz	--
2022	Baş ve Deveci	Trakya Bölgesi	Anket	450
	Gürbüz	Doğu Anadolu Bölgesi	Anket	1001
2024	Kadırhan	İnanç Turizmi Koridoru (Mersin, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin)	Anket	2151

Kaynak: Yazar tarafından ilgili literatürden derlenerek hazırlanmıştır.

4. YÖNTEM

Turizmin etkilerine ilişkin yürütülen araştırmalar genellikle yerel halkın bakış açısından değerlendirilmektedir. Bu araştırmada da, yerel halkın Türkiye’de turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerine yönelik görüşleri incelenmektedir. Bu konudaki bireysel araştırmaların bulgularını bir araya getirerek daha geniş kapsamlı değerlendirme yapan araştırma sayısı sınırlıdır. Araştırmada, söz konusu geniş ölçekli araştırmaların bulgularından hareketle genel çıkarımda bulunulmaktadır.

Araştırma kapsamında literatür taraması yapılmış, kapsamlı değerlendirme imkanı veren çalışmaların tespit edilmesine yönelik çaba gösterilmiştir. Bu çerçevede, Google Akademik, Dergipark, TRDizin ve YÖKTEZ veri tabanlarında konu özelinde çok sayıda anahtar kelime (turizmin etkileri, tourism impacts, yerel halk, turizm algısı, local people, resident perception, attitudes gibi) girilerek tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda ulaşılan çalışmaların (13 adet) bulguları içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

5. BULGULAR

Doğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan birkaç ilde (Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars) yerel halkının genel olarak turizme ve turizm gelişimine olumlu yaklaştığı görülmektedir. Yerel halk bölgenin daha fazla turistik tesise ihtiyaç duyduğunu; turizm yatırımlarının artırılması gerektiğini düşünmektedir. Yöre halkı ayrıca turizmin bölgenin imajına olumlu katkıda bulunacağını ve ziyaretçilerin yapacağı harcamalar sayesinde yaşam standartlarının yükseleceğini vurgulamaktadır (Işık ve Çalkın, 2016). Benzer bir diğer araştırmada, aynı bölgedeki bazı illerde (Malatya, Elazığ, Bingöl ve Tunceli) ikamet eden yerel halkın turizmin etkilerini nasıl algıladığı ve bu etkilerin yaşam kalitelerine ne şekilde yansıdığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre yerel halkın turizmin olumlu etkilerine yönelik görüşleri olumsuz etkilerine ilişkin görüşlerine kıyasla daha pozitifdir. Turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkilerinin yöre sakinlerinin yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkisi olduğu saptanmıştır (Gürbüz, 2022).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi yerel halkı turizmin etkileri hakkındaki genel düşüncelerinde kararsız olmakla birlikte; turizmin ekonomik fayda sağlayacağı fikrini benimsemektedir. Yerel halka göre turizm henüz başlangıç aşamasında olduğundan yerel kültüre ve doğal çevreye ciddi zarar vermemektedir. Ancak turizmin hem çevre hem de sosyo-kültürel yapı üzerindeki olumsuz etkilerine yönelik olarak gözdardı edilmemesi gereken bir oranda olumsuz algı da söz konusudur (Kıngır, Çelik, Sancar ve Akay, 2014). Yaklaşık 20 yıl sonra yapılan ve bölge illerinden bir kısmını da kapsayan diğer bir araştırmaya (Kadırhan, 2024) göre inanç turizmi koridorunda bulunan illerdeki (Mersin, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin) yerel halk turizmi düşük düzeyde desteklemektedir. Turizm yerel halkın yaşam kalitesini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilemektedir. Yerel halkın turizm farkındalığı düşüktür ve inanç turizm çekicilikleri hakkında fazla bilgi sahibi değildir. Öte yandan, ziyaret edilen inanç turizmi merkezlerinden bir kısmı bakımsızdır.

Yılmaz, Yeksan ve Toprak (2019) hem Doğu Anadolu Bölgesi illerinden (Bitlis, Erzincan, Erzurum, Iğdır ve Van) hem de Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinden bazılarında (Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Şanlıurfa) yürütülen araştırmaların bulgularını birarada analiz etmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, her iki gruptaki illerde turizmin etkilerine yönelik genel algı olumludur. Ancak Şanlıurfa halkının sosyo-kültürel etkiler konusunda bazı çekinceleri söz konusudur. Öte yandan, iki bölge halkı turizmin özellikle olumlu ekonomik etkileri noktasında ortak paydada buluşmaktadır.

Çiçek ve Sarı (2018) tarafından yapılan araştırmaya göre Türkiye'deki sakin şehirlerde (Vize, Taraklı, Yenipazar, Gökçeada, Seferihisar ve Akyaka) yaşayan yerel halk turizmin ekonomik ve sosyo-kültürel etkilerini genel olarak olumlu değerlendirmekte ve turizmi destekleme eğilimindedir. Özellikle ekonomik etkiler (gelir, istihdam gibi) önemli görülmekte ancak çevresel ve sosyal baskılar konusunda çekinceler de bulunmaktadır.

Trakya Bölgesi'nde (İğneada-Demirköy, Saray, Şarköy, Saroz, Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli) her yaş grubundan bölge halkı genel olarak bölgede turizmin gelişmesini desteklemektedir. Yöre halkı, turistlerin Bölgeyi ziyaret etmelerinden dolayı çok mutlu olacaklarını ifade etmektedir. Öte yandan, yerel halk turizm gelişimi için devlet desteğine ihtiyaç olduğunu düşünmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2012). Yaklaşık on yıl sonra aynı bölgede (Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli) yürütülen benzer bir araştırmada yerel halkın turizme ve turizm gelişimine karşı pozitif bir yaklaşım içinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yerel halkın turizm algısını en fazla etkileyen faktörlerin ekonomik ve sosyo-kültürel faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Baş ve Deveci, 2022).

Yılmaz ve Benek (2019) tarafından yapılan çalışmada Karadeniz Bölgesi'nde yer alan illerde yaşayan yerel halkın turizmin etkilerine yönelik görüşleri tespit edilmiştir. Bunun için konuyla ilgili yürütülen araştırmaların sonuçları birlikte analiz edilmiş ve Bölge özelinde değerlendirme yapılmıştır. Bölge halkının turizmin etkilerini genel anlamda olumlu gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, bazı görüş ayrılıklarına rağmen turizmin doğal çevrede neden olduğu etkiler konusunda birtakım olumsuz görüşler de dikkat çekmektedir.

Türkiye'de yerel halkın turizme ve turizmin etkilerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla ilgili araştırmaların içerik analizine dayalı bir çalışma (Oğuzbalaban, 2017) gerçekleştirilmiştir. Toplamda 30 farklı araştırmanın içerik analizi sonuçlarına göre yerel halk çoğunlukla turizme ve turizmin etkilerine yönelik olumlu algı ve tutuma sahiptir. Yerel halkın olumlu düşüncesindeki en önemli etken; turizmin yeni iş imkânları sunması ve bölgesel yatırım imkanlarını arttırması şeklindeki önemli ekonomik yansımalarıdır. Küçük bir halk kesimi ise turizmin doğal çevrede, gelenek-göreneklerde ve ahlaki değerlerde neden olduğu tahribata dikkat çekmektedir. Yılmaz (2017) ise benzer bir çalışmada ilgili literatürün taranması sonucunda ulaştığı, Türkiye'deki 50'den fazla destinasyonda turizmin etkilerine yönelik yerel halk algıları üzerine gerçekleştirilen yayınları (toplamda yaklaşık 200 yayın) içerik analizi ile incelemiştir. Analiz sonucunda, turizmin etkilerinin koşullara bağlı olarak hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurması nedeniyle yerel halk algısının bu koşullara bağlı olarak hem olumlu hem de olumsuz şekillendiğini vurgulamıştır.

Türkiye'de turizmin etkileri konusunda yerel halkın bakış açısını ele alan lisansüstü tezlerin (toplam 85 adet) incelendiği bir araştırmada (Çıkrık, 2018) araştırma evreni olarak en sık tercih edilen destinasyonların Antalya, Muğla ve İzmir olduğu saptanmıştır. Destinasyon sakinlerinin turizmin etkilerine yönelik yaklaşımlarının genellikle olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özaltın Türker, (2020) ise Türkiye'nin farklı turizm destinasyonlarında gerçekleştirilmiş araştırmalara dayanan toplam 51 çalışmanın bulgularını içerik analizi ve meta analiz teknikleriyle incelediği benzer bir çalışma yapmıştır. Elde edilen bulgulara göre turizm sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel faktörler üzerinde olumlu ve olumsuz sonuçlar yaratmaktadır. Ekonomik boyutta turizmin olumlu etkileri diğer boyutlarda ise olumsuz etkileri ön plana çıkmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm, destinasyonlar üzerinde çok boyutlu etkiler yaratan dinamik bir sektördür. Çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel boyutlarda ortaya çıkan bu etkiler hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu nedenle turizmin etkilerini tek yönlü değerlendirmek mümkün değildir. Özellikle yerel halkın algıları, turizm gelişiminin sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Çünkü turizm faaliyetlerinden doğrudan etkilenen en önemli paydaş gruplarından biri destinasyon sakinleridir.

Çalışma kapsamında incelenen literatür, Türkiye'de yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının genel olarak olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Ekonomik etkiler boyutunda özellikle istihdam artışı, gelir düzeyinin yükselmesi, altyapı yatırımlarının gelişmesi ve bölgesel kalkınmaya katkı gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır. Ancak mevsimsellik, fiyat artışları ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler gibi bazı olumsuz ekonomik etkiler de algılanmaktadır. Çevresel etkiler açısından bakıldığında, yerel halk turizmin doğal ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağladığını düşünmekle birlikte; plansız yapılaşma, çevre kirliliği, trafik yoğunluğu ve doğal dengenin bozulması gibi sorunlara

da dikkat çekmektedir. Bu durum, turizm gelişiminde koruma-kullanma dengesinin önemini açıkça ortaya koymaktadır. Sosyo-kültürel etkiler bakımından ise turizmin kültürel etkileşimi artırdığı, hoşgörüyü geliştirdiği ve yerel değerlerin yeniden canlanmasına katkı sağladığı yönünde olumlu algılar bulunmaktadır. Bununla birlikte kültürel yozlaşma, değer değişimi ve geleneksel yaşam biçimlerinin dönüşümü gibi olumsuzluklar da yerel halk tarafından dile getirilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, turizm planlamasında yerel halkın görüşlerinin dikkate alınması, sürdürülebilir turizm politikalarının geliştirilmesi, çevresel koruma önlemlerinin güçlendirilmesi ve turizm gelirlerinin yerel topluma adil dağılımının sağlanması büyük önem taşımaktadır. Doğal ve kültürel varlıkların koruma-kullanma dengesi içerisinde gelecek nesillere aktarılması temel hedef olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, kitle turizminin yarattığı baskıyı azaltmak amacıyla turizmin tüm yıla yayılması, ürün çeşitliliğinin artırılması ve yerel halkın turizm gelirlerinden aldığı payın maksimize edilmesi öngörülmektedir. Ayrıca konaklama tesislerine getirilen çevresel sertifikasyon zorunlulukları, destinasyonlardaki ekolojik taşıma kapasitelerinin dikkate alınması ve neticede Türkiye'nin uluslararası turizm pazarında rekabet gücünün sürdürülebilirliği hedefleyen stratejik adımlar söz konusudur.

Son olarak, Türkiye'de gerek bölgesel bazda gerekse ülke geneline yönelik olarak yerel halkın turizmin etkilerine dair görüşlerini birlikte ele alan geniş kapsamlı çalışma sayısı oldukça azdır. İç Anadolu ve Ege Bölgesi özelinde hiç münferit çalışmaya rastlanmamıştır. Akdeniz Bölgesi bağlamında da yalnızca Kadirhan (2024) tarafından yürütülen araştırmada inanç turizmi koridorunda bulunduğu için Mersin ilinin araştırma kapsamında yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla bahsi geçen bölgeler başta olmak üzere, benzer araştırmaların yürütülmesi makro düzeyde değerlendirmelerin yapılmasına önemli katkı sağlayacaktır. Bu tür çalışmalar, turizm politikalarının yerel halk desteği temelinde şekillendirilmesine de önemli katkılar sunacaktır.

KAYNAKÇA

- Akış Roney, S. (2011). Turizm Bir Sistemin Analizi, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alpagu, H. ve Koç, E. (2016). Turizmin Ekonomik Etkilerini Ölçen Yöntemler, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, XI(I):157-163.
- Altınok, S. ve Çetinkaya, M. (2003). Turizm Sektörü ve Türkiye'de Turizm Sektöründeki Gelişmelerin Ekonomik Açısından Değerlendirilmesi, *TSA*, 7(3):125-151.
- Baş, B. ve Deveci, B. (2022). Turizm Algısının Turizme Verilen Desteğe Etkisinin Belirlenmesi: TR21 Bölgesi Yerel Halkı Üzerine Bir Araştırma, *Academic Social Resources Journal*, 7(43): 1592-1601.
- Berber, Ş. (2003). Sosyal Değişme Katalizörü Olarak Turizm ve Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9:205-221.
- Civelek, A. (2010). Turizm Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler M.Y.O. Dergisi*, 13(1-2):331-350.
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (2026). Türkiye'nin Turizm Rekoru: 2025 Sonunda Gelirler 65 Milyar Dolara Ulaştı, <https://www.iletisim.gov.tr>, Erişim tarihi:05.03.2026.
- Çavuş, Ş. (2002). Turistik Merkezlerin Taşıma Kapasiteleri ile Yaşam Evreleri Arasındaki İlişkiler ve Kuşadası Örneğinde Değerlendirme, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, İzmir.
- Çıkrık, R. (2018). Türkiye'de Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Bakış Açısını Ortaya Koyan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, Yüksek Lisans Tezi, NEVÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir

- Çımat, A. ve Bahar, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 6:1-18.
- Çiçek, D. ve Sarı, Y. (2018). Yerel Halkın Turizme Olan Desteği: Türkiye'deki Sakin Şehirler Üzerine Bir Araştırma, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2): 185-196.
- Demirci, Y. Ve Yılmaz, Ö. D. (2025). Yerel Halkın Turizm Algısı: 2014-2024 Yılları Arasındaki Çalışmaların Analizi, *Journal of Yasar University*, 20(79):509-535.
- Doğan, H. Z. (2004). Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri, Ankara:Detay Yayıncılık.
- Durgun, A. (2006). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü: Isparta Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Emiroğlu, B. D. (2023). Turizmin Yerel Halk Tarafından Algılanan Etkileri ve Turizme Yönelik Destek: Mardin İli Örneği, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6(3): 1365-1384.
- Erkılıç, E. (2019). Yerel Halkın Turizm Algısı ve Turizmin Gelişimine Yönelik Tutumları: Rize Örneği, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 1: 66-82.
- Gürbüz, A.(2002). Turizmin Sosyal Çevreye Etkisi Üzerine Bir Araştırma, *Teknoloji*, 5(1-2):49-59.
- Gürbüz, Z. (2022). TRB1 Bölgesinde Yaşayan Yerel Halk Algısıyla Turizmin Etkilerinin Yaşam Kalitesi İle İlişkisi, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Güzel, F. Ö. (2013). Sosyo-Kültürel Açından Paradoks Yaratıcı Bir Sektör Olarak Turizm: Dalyan Destinasyonunda Sosyolojik Bir Çözümleme, *International Journal of Human Sciences*, 10(1):780-794.
- Inskeep, E. (1991). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*, New York: John Wiley & Sons.
- Işık, C. ve Çalkın, Ö. (2016). Yerel Halkın Turizm Algısı: TRA2 Bölgesi Analizi, *IUJEAS*, 1(2): 19-48.
- İçöz, O. ve Kozak, M. (2002). Turizm Ekonomisi, Ankara: Turhan Kitabevi.
- İçöz, O., Var, T. ve İlhan, İ. (2002). Turizm Planlaması, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Kadırhan, G. (2024). Yer Bağlılığının ve Yaşam Kalitesinin Yerel Halkın Turizm Algısı Üzerindeki Etkisinde Yerelde Yaşam Süresinin Düzenleyici Rolünün Belirlenmesi: İnanç Turizm Koridorunda Bir Araştırma, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kahraman, N. ve Türkay, O.(2012). Turizm ve Çevre, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kervankıran, İ. (2014). Beypazarı/Ankara Örneğinde Turizmin Ekonomik, Toplumsal ve Çevresel Etkilerine Yerel Halkın Yaklaşımı, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31:133-153.
- Kıngır, S., Çelik, S., Sancar, M. F. ve Akay, B. (2014). Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Bir Araştırma, *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1):43-64.
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M. (2010). Genel Turizm İlkeler Kavramlar, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kurt, S. (2026).Yerel Halkın Turizme Yönelik Algıları: Edremit Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1):1-22.

- Kuşlivan, S. (1999). Turizmin Çevre Üzerindeki Olumlu ve Olumsuz Etkileri ve Olumsuz Etkilerin Yönetimi, V. Kapadokya Toplantıları, Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu, Nevşehir.
- Meydan Uygur, S. ve Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2:30-49.
- Oğuzbalaban, G. (2017). Türkiye’de Yerel Halkın Turizme ve Turizmin Etkilerine Yönelik Algı ve Tutumlarına İlişkin Yazın Taraması, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51):1321-1329.
- Özaltın Türker, G. (2020). Turizmin Etkileri Olumlu mu, Olumsuz mu? Türkiye’de Yapılmış Çalışmalara Yönelik Bir İnceleme, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2): 1477-1492.
- Özel, Ç. H. (2014). Turizmin Sosyo-Kültürel Boyutta Ortaya Çıkardığı Etkilerin İncelenmesi: Marmaris Örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 42:57-68.
- Özok, K. (2001). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Bölge Planlaması ve Alaçatı Turizm Yatırım Bölgesi Üzerine Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, İzmir.
- Şengel ve Şahin, 2025 Yerel Halkın Turizm Algısı: Farklı Turizm Türleri Bağlamında Karşılaştırmalı Bir Analiz, *Gastroa: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 9(2):10-28.
- Trakya Kalkınma Ajansı (2012). Trakya Bölgesi Turizm Potansiyeli Araştırması Raporu, <http://www.trakyaka.org.tr/uploads/docs/11092012SMUZ1a.pdf>, Erişim Tarihi: 15.02.2026.
- Tutar, E. ve Tutar, F. (2004). Turizm Ekonomisi, Türkiye ve OECD, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Uslu, A. ve Kiper, T. (2006). Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(3): 305-313.
- Uydacı, M. (2011). Yeşil Pazarlama, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Yavuz, H. ve Unur, K. (2021). Alanya’da Yerel Halkın Turizmin Sosyo-Kültürel Etkilerini Algılamalarına Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 18(3):633-655.
- Yılmaz, İ. (2017). İl İl Türkiye’de Turizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, İ., Yeksan, Ö. ve Toprak, L. S. (2019). Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Algılamaları: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri Üzerine Yapılmış Araştırmaların İçerik Analizi, Turizm Araştırmaları, Çanakkale: Paradigma Akademi
- Yılmaz, İ. ve Benek, H. (2019). Yöre Halkının Turizmin Etkilerine Yönelik Algıları: Karadeniz Bölgesi’ndeki İlleri Konu Alan Çalışmaların Bibliyometrik Profili, Uluslararası Yaylacılık ve Yayla Kültürü Sempozyumu, 26 - 28 Eylül 2019, Giresun